

puhjenneen lakon käsittelemisestä tv:ssä on paljon puhuva (emt., 82-86). Tv-toimittaja ei alkuunkaan uskonut silminnäkijää, ay-aktivistia, joka oli havainnut poliisin olleen väkivaltainen lakkolaisia kohtaan. Sen sijaan hän uskoi mieluummin henkilöä, joka ei ollut paikalla, puolusti poliisia ja syyllisti lakkolaisia. Toimittaja luotti mieluummin myös henkilöön, jolla työnantaja- asemansa vuoksi oli oma lakkolaisten vastainen intressinsä.

Masterman siis haluaa sanoa, että joukkotiedotus väärästi eli heijasteli olennaisesti väärin lakon tapahtumia. Tällainen arvio sisältää kuitenkin sen julkilausumattoman oletuksen, että joukkotiedotus olisi voinut heijastaa myös suhteellisen oikein näitä tapahtumia. Muussa tapauksessahan Mastermanin esittämä kritiikki olisi mieletonä.

Näin Masterman siis tosiasiallisesti ajautuu kaksinkertaiseen epäjohtonmukaisuuteen. Ensinnäkin joukkotiedotusta koskeva informaatio käsittelee todellisuutta, kun taas joukkotiedotuksen tarjoama informaatio parhaimmillaankin vain "sivuaa" (emt., 138) todellisuutta. Toiseksi hän sitten arvostelee joukkotiedotusta siitä lähtökohdasta, miten sen olisi pitänyt oikein käsitellä asioita.

Totuuden käsitteen suhteen Masterman on terveellä tavalla epäileväinen. Samalla hän implikoi, mikä oli totuus äskeisessä lakkoesimerkissä. Hän korostaa yksityisten valokuvien, kotielokuvien ja amatöörfilmien dokumentaarista arvoa: tämä aineisto saattaa olla "paljon todenmukaisempaa kuin mikään virallisesti tuotettu materiaali" (emt., 201). Tässäkin tapauksessa hän on siis sitä mieltä, että jokin materiaali voi olla todenmukaisempaa kuin jokin toinen eli on olemassa ainakin suhteellista todenmukaisuutta.

Mastermania miellyttää ajatus *rehellisestä representaatiosta* (emt., 201). Olisi mielenkiintoista, jos joku alkaisi kehittää rehellisen representaation teoriaa. Jos sellainen puhdistetaan psykologisista aineksista, todennäköisesti löytäisimme vanhat tutut totuusteorioiden uudelleen verbalisoituina.

Pertti Hemánus
Ilkka Tervonen

Kirjat ja raportit

BRUNILA, Anne

Structure of the Finnish book publishing industry and performance of firms, 1965-85. — Helsinki : Helsinki School of Economics, 1989. — 43 p. — (Helsinki School of Economics, Studies D, 114).

ERHOLM, Erja

Radiokuuntelu lokakuussa 1989. — Helsinki : Yleisradio, 1990. — 320 s. — (Yleisradio, Tutkimus- ja kehitysosasto, Sarja D, 1990, 1).

HÄLLSTRÖM, Eric

Mediaävalinta poliittisin perustein. — Helsinki : Tietopää, 1989. — 240 s.

JOUKKOVIENTINTÄTILASTO 1989. — Helsinki : Tilastokeskus, 1989. — 251 s. : taul. — (Tilastokeskus, SVT, Kulttuuri ja viestintä, 1989, 3).

Sisältää artikkelit: Mirja Liikkanen: Joukkoviestimien käyttö 1980-luvulla; Martti Soramäki: Näkökulmia joukkoviestinnän kansainväliseen kehitykseen; Rauli Kohvakka: Mainonta joukkoviestinnän taloudessa 1980-luvulla; Marina Österlund-Karinkanta: Yleisradiotoiminta — 1980-luvun kehitys; Ismo Kosonen: Kaapelitelevisiotoiminta; Jorma Mäntylä: Paikallislähtötoiminta; Juha Samola: Arkipäiväistyvä video; Pekka Gronow: Äänitteet; Kari Uusitalo: Elokuvan murros; Liisa Uusitalo: Kirjojen kustantamisen rakenne Suomessa; Jyrki Jyrkiäinen: Suomen sanomalehdistön keskittymispiirteitä 1980-luvulla; Ismo Kosonen: Lehdistön talous 1980-luvulla.

KASARI, Heikki

Television viewing in Finland. — Helsinki : Yleisradio, 1989. — 18 s. — (Yleisradio, Suunnittelu- ja tutkimusosasto, Sarja D, 1989, 40).

KASOMA, Francis P.

Communication Policies in Zambia. — Tampere : University of Tampere, 1990. — 104 p. — (University of Tampere, Department of Journalism and Mass Communication, Publications, Series B, 30/1990).

LANDOR, Pär

Vårdkrisen och privatisering : argumenteringar i några finländska och svenska tidningar. — Åbo : Åbo Akademi, 1989. — 57 s. — (Meddelanden från Ekonomisk-Statsvetenskapliga Fakulteten vid Åbo Akademi, Institutionen för offentlig förvaltning, Ser. A, 301).

LASSILA, Juha

Riippumattomat televisiotuottajat : ohjelmatuotannon uusi rakenne. — Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto, 1989. — 126 s. — (Jyväskylän yliopisto, Nykykulttuurin tutki-

musyksikkö, Julkaisuja, 1989, 17).

LEHTI luukussa? : lehti ja lehtitekniikka muuttuvassa viestintämaisemassa. — Helsinki : Valtion painatuskeskus, Liikenneministeriö, 1989. — 169 s.

RAITTLA, Pentti & BASHKIROVA, Elena & SEMYONOVA, Lyudmila

Perestroika and changing neighbour images in Finland and the Soviet Union. — Tampere : University of Tampere, 1989. — 105 p. — (University of Tampere, Department of Journalism and Mass Communication, Publications, Series B, 29/1989).

STEINBOCK, Dan

Amerikkalaisen television tuotantojärjestelmä : tuottaja, kerronta ja ohjelmamuotti. — Helsinki : Yleisradio, 1989. — 178 s. — (Yleisradio, Suunnittelu- ja tutkimusosasto, Sarja B, 1989, 7).

TELETIETOPALVELU joukkoviestinnässä : teknologia ja rooli. — Helsinki : Liikenneministeriö, 1989. — 100 s. — (Liikenneministeriön julkaisuja, 1989, 46).

UURTIMO, Yrjö

Communicating environmental problems in SADCC countries : report on the training in Zimbabwe, Malawi and Zambia, 23.1.-17.2.1989. — Tampere : University of Tampere, 1989. — 53 s. — (University of Tampere, Department of Political Science and International Relations, Unit of Peace Research and Development Studies, Reports, 32).

UURTIMO, Yrjö

Environmental issues and communication in SADCC countries : report on the training course of African communicators in environmental problems. Intensive training period in Kenya and in Finland 7.5.-22.6.1989. — Tampere : University of Tampere, 1989. — 93 p. + app. — (University of Tampere, Department of Political Science and International Relations, Unit of Peace Research and Development Studies, Reports, 35).

UUSI viestintä : viestinnän uudet tuotteet ja palvelut. Osa 2: Markkinat. — Helsinki : Sitra, 1989. — 83 + 67 s. — (Suomen Itsenäisyyden Juhlavuoden 1967 Rahasto, Sarja A, 95).

VEHMAS-LEHTO, Inkeri

Quasi-correctness : a critical study of Finnish translations of Russian journalistic texts. — Helsinki : Neuvostoliittoinstituutti, 1989. — 265 s. — (Neuvostoliittoinstituutin vuosikirja, 1989, 31).

VIDEOTOIMIKUNNAN V mietintö : video 1990-luvulle: videopajat ja vuoroviestimet. — Helsinki : Valtion painatuskeskus, 1989. — 152 s. — (Komiteamietintö, 1989, 60).

VIESTINTÄKULTTUURITOIMIKUNNAN tutkimusjaoston väliraportti audiovisuaalisen viestinnän tutkimuksen kehittämiseksi. — Helsinki : Viestintäkulttuuritoimikunta, 1989. — 161 s. — (Opetusministeriön työryhmien muistioita — Promemoria avgivna av undervisningsministeriets arbetsgrupper, 1989, 53).

Sisältää artikkelit: Ilkka Heiskanen: Selvitys suomalaisesta audiovisuaalisen viestinnän ja kulttuurin tutkimuksesta. Nykytilan arviointia ja kehittämissivaihtoehtojen tarkastelua; Juha Rosma: Kommentteja selvitykseen elokuvatutkimuksen ja -koulutuksen katsannosta; Ismo Silvo: Kommentteja selvitykseen televisio- ja radiotutkimuksen katsannosta; Pekka Gronow: Kommentteja selvitykseen radio- ja äänitetutkimuksen katsannosta; Tarvo Malmberg: Kommentti selvityksen lähtökohdista ja niiden vaikutuksista tuloksiin.

ÅBERG, Leif

Viestinnän fasettiteoria. — Helsinki : Helsingin yliopisto, 1989. — 32 s. — (Helsingin yliopisto, Tiedotusopin laitos, Julkaisuja, Sarja 1 A, 1989, 6).

ÅBERG, Leif

Viestintä — tuloksen tekijä. — Helsinki : (Samerka), 1989. — 329 s.

Artikkelit

AHOLA, Eija

Uusi viestintä vie tietoyhteiskuntaan. — Kirjapainotaito — Graafikko (1989)8, ss. 52-55.

HOMOT ja lesbot elokuvassa. — Lähikuva (1989)2, ss. 3-53.

Teemanumero sisältää artikkelit: Martti Lahti: Keskustan ja marginaalin stereotyyppiä; Hanna Kangasniemi: Syrjästäkatsojan tarina : lesbouden representaatio Jäähvyäisissä; Martti Lahti: Michel Foucault'n pesula; Elokuvan toinen historia: lähikuva Richard Dyer; Simon Watney: AIDSin politiikat; Mediavirus — Simon Watney puhuu AIDSin representaatiosta; Veijo Hietala: Sukupuoli, rotu, etnisyys — elokuvateorian uusjako?

KAAPELITELEVISIOMAINONTA kokeilee rajojaan. — Kuluttajansuoja (1989)4, ss. 12-14.

KILPIÖ, Eila

Kuluttajat tietoverkon pauloissa. — Kuluttajansuoja (1989)4, ss. 7-9.

KIVISTÖ, Martti

Piirteitä sanomalehtien valikoivasta valtioneusta. — Oikeus 18(1989)4, ss. 312-320.

KYTÖMÄKI, Juha

Pitkä matka tietoyhteiskuntaan : lapsi televisio-ohjelmien ja elokuvien vastaanottajana. — Kirjastolehti 82(1989)12, ss. 478-483.

MUIKKU, Jari

Suomalaisen äänitetuotannon tukimuodot ja kansanmusiikki. — Musiikin suunta 11(1989)4, ss. 39-44.

NORDENSTRENG, Kaarle

The Declaration's legal status and significance. — Teoksessa: Aspects of the mass media declaration of Unesco / ed. by Hamid Mowlana. — Budapest : Hungarian Institute for Public Opinion Research, 1989. — (International Association for Mass Communication Research, Occasional Papers; 9). — pp. 11-14.

PIETILÄ, Veikko

Suomalainen tiedotusoppi: haarautuvien polkujen puutarha. — Teoksessa: Kirjastotiedettä ja informatiikkaa tekemässä / toim. Merja Viljakainen-Tiittanen. — Tampere : Kirjastotieteen ja informatiikan yhdistys, 1989. — ss. 131-143.

RAITILÄ, Pentti

Suomalaisten Neuvostoliitto-kuva yhtenäisty. — Ulkopolitiikka 26(1989)4, ss. 41-48.

TELEVISIO, urheilu, elokuva, video. — Peili (1989)4-5, ss. 4-31.

Teemanumero sisältää artikkelit: Hilkka Helsti: Kun televisio tuli taloon; Heini Laakso: Puoli kuusi : käyttölasi vai kristallia?; Annikka Suonen: Televisio ja alle kouluikäinen lapsi; Airi Vilhunen: Äiti, tehtäiskö tänään... : televisio ansioäidin ystävänä, vihollisena ja peilinä; Veijo Hietala: Median mytologiaa ja retoriikka : urheilu televisiossa; Riitta Lampelto: Aseman koulu on elokuvakoulu; Se oli siitä hyvä kun... : lasten suosikit Viemäri-TV:stä Urheiluruutuun; Päivi Karttunen: Pee-Ween aikaan.

tiedoksi

Tiede julkisuudessa: popularisointia, pelejä vai parodiaa?

Onko julkisuudesta tullut tieteen mitta ja tutkijoiden legitimoiminen perusta? Millä ehdoilla tiede ja tutkijat saavat julkisuutta ja millaisen kuvan tieteestä tiedotusvälineet meille luovat? Tuleeko tieteestä tiedotusvälineissä väistämättä parodiaa itsestään?

Muun muassa näitä kysymyksiä pohdittiin Osuuskunta Vastapainon ja Suomen ylioppilaskuntien liiton järjestämässä seminaarissa *Julkisuus tieteessä – tiede julkisuudessa helmikuun alussa Helsingissä*. Perinteiset popularisointikeskustelut jäivät tällä kertaa vähemmälle.

Julkisuuden muutoksista ja tieteen strategioista puhuneen Kauko Pietilän mielestä tiede ja tutkijat ovat nykyisin monin tavoin riippuvaisia tiedotusvälineiden julkisuudesta ja sen toimintalogiikoista. Sivullisuus, vetäytyminen ja 'unelmoivien tornien rauha' eivät ole enää mahdollisia, vaan tutkijoidenkin on toimittava ja oikeutettava itsensä "suurten julkisuuksien hektisissä tässä ja nyt -tiloissa". Suuressa julkisuudessa tiede puolestaan muuttuu väistämättä parodiaksi itsestään.

Väitettään Pietilä julkisuuden muuttumisella kirjallista logiikkaa noudattavasta oraalisen logiikan mukaiseksi. Näin käy perinteisesti kirjallista logiikkaa noudattaneelle tieteelekin. Ilkka Heiskasta siteeraten hän korosti, että tieteenalan menestys riippuu nykyisin pitkälti siitä, miten jännittäväksi ja älyllisesti kiehtovaksi se kykenee tekemään teoriansa, tutkijansa ja tutkimustuloksensa.

Mitä sitten muutos kirjallisesta oraaliseen logiikkaan käytännössä tarkoittaa? Logiikkojen eroja kuvaavat mm. attribuuttiparit kerronnallinen – draamallinen, peräkkäinen – katkelmallinen, lineaarinen – mosaiikkainen, staattinen – dynaaminen, abstrakti – konkreettinen, yksilöllinen – sosiaalinen, looginen – retorinen.

Yhteiskuntatieteiden common sensea edustaa ajatus suurten kertomusten mailleenmenosta pienten kertomusten, draamojen tieltä. Muutosta peräkkäisyydestä katkelmallisuuteen luonnehtii kirjojen ja artikkelien